De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* No. 124.)

Dit blad wordt geregeld des *Vrijdags* aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseeren aan de **REDACTIE**. Abonnementen en Advertentien aan de **ADMINISTRATIE Bureau: Warmoesstraat 66, te Amsterdam.**
Inzendingen, die later dan *Donderdag* 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 18 Augustus 1912. No. 1807.

Abonnementsprijs: *franco* aan huis, per drie maanden *f* 1.20, voor België per jaar *f* 5.20 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar *f* 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers *f* —.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureel te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz.
Advertentiën: van 1 tot 6 regels *f* 1.20, voor elken regel meer *f* —.20. Aanvragen en vermelding van liefdegaven *f* —.12 per regel.

„De wasdom des Lichaams".

> Uit welken het geheele lichaam, bekwamelijk samenvoegd en samen vastgemaakt zijnde, door alle voegselen der toebrenging, naar de werking van een iegelijk deel in zijne mate, den wasdom des lichaams bekomt, tot zijns zelfs opbouwing in de liefde.
> Efheze 4 : 16.

Het mystieke Lichaam van Christus is niet hetzelfde als de uitwendige Kerk. Wel hangen beiden nauw saam, maar toch zijn ze onderscheiden.

Dit onderscheid poogde men in de dagen der Hervorming aan te geven door onderscheid te maken tusschen de *zichtbare* en de *onzichtbare* Kerk, en het Lichaam van Christus te zoeken in de *onzichtbare*. Tot de zichtbare Kerk behoorden dan alle gedoopten, en tot de onzichtbare alleen de uitverkorenen.

Toch kan niet geloochend, dat het Lichaam van Christus óók met de *zichtbare* Kerk in zeker verband staat. Iets waarbij ge dan onder de „zichtbare Kerk" niet te denken hebt aan één bepaalde plaatselijke Kerk, maar in eenheid alle Kerken hebt saam te vatten, die, over de gansche wereld verspreid, van den Christus openlijke belijdenis doen, zijn Woord laten uitgaan, en de Sacramenten van Doop en Avondmaal toedienen. Tot op zekere hoogte kunt ge zelfs zeggen, dat de zichtbare Kerk dat deel van het Lichaam van Christus, dat thans op aarde vertoeft, in zich beslult. Het verschil is maar, dat de zichtbare Kerk *mechanisch* in elkaar is gezet, en dat de onzichtbare Kerk *organisch* bestaat, en dáárom het Lichaam heet, omdat een lichaam een organisme is, dat wast, groeit, en uit zich zelf toeneemt, zich uitzet, en wint in kracht en omvang. Als de Schrift ons dan ook van den „wasdom des Lichaams" getuigt, is hiermee niet gedoeld op de Kerk als zichtbaar instituut, maar op de Kerk als verborgen organisme. d. i. op het mystieke Lichaam des Heeren.

Hiermede is niet gezegd, dat het zichtbare instituut onverschillig is. Ge kunt het 't best vergelijken bij het kleed, waarin het lichaam zich huit. Bij een kleed dat ook het Lichaam des Heeren behoeft en niet missen kan, nu de Kerk niet in het paradijs, maar in de onheilige wereld optreedt. Bij een kleed dat eens weg zal vallen, als deze wereld haar einde zal bereikt hebben, maar dat het Lichaam des Heeren nu nog niet missen kan, om zich in de wereld te openbaren, en uit de wereld tot zich te trekken, al wat naar Gods bestel bij haar hoort. Schier in elk opzicht gaat deze vergelijking met het kleed door. Ons lichaam schiep God, maar ons kleed weeft menschenhand. Ons lichaam is organisch, ons kleed is mechanisch vervaardigd. Toch richt zich het kleed naar het lichaam, en kan ook ons vleeschelijk lichaam het kleed, nu het paradijs te loor ging, niet meer missen.

Maar hieruit volgt dan ook, dat de *wasdom* niet op 't kleed, maar op 't lichaam ziet. Zet 't lichaam zich uit, dan moet het kleed vernieuwd of althans vermaakt worden. Vandaar de vervorming, die de zichtbare Kerk telkens ondergaat. Maar wat stand houdt, en zichzelf gelijk blijft, ook onder het wassen, dat is het levende lichaam. En vandaar dat de Schrift ons herhaaldelijk bij den „wasdom van het mystieke Lichaam" bepaalt.

—

Van waar bekomt nu het Lichaam dien wasdom? Dit hangt er van af, wat ge onder wasdom verstaat. Wasdom in 't getal, of wasdom in het wezen. En dan natuurlijk is hier bedoeld wasdom, niet in het getal, maar in het innerlijk zijn, zoo als 't lichaam van een kind opwast tot het lichaam van een man. Reden waarom we iemand die volgroeid is, dan ook volwassen plegen te noemen.

En nu betuigt de Schrift u, dat deze wasdom aan het mystieke Lichaam toekomt *uit zijn Hoofd*. Zoo toch staat er: dat we hebben „op te wassen tot Hem die het Hoofd is, namelijk Christus, uit wien het geheele Lichaam den wasdom des lichaams bekomt".

Tweëerlei zit hierin. Er moet wasdom zijn in de leden, en daardoor wasdom van het Lichaam. Wij als leden moeten „alleszins opwassen in Hem die het Hoofd is" (Ef. 4 : 15), en evenzoo is het uit Christus als ons Hoofd, dat het geheele Lichaam „den wasdom des Lichaams" bekomt. Niet altijd gaat deze tweëerlei groei geheel gelijk. Zal dit het geval zijn, dan moet er wasdom zijn „naar de werking van een iegelijk deel in zijn maat" (Ef. 4 : 16). Maar telkens gebeurt het, dat een deel tijdelijk in zijn groei achter blijft. Dat komt dan later wel terecht, doch eerst het volgroeien van elk orgaan en van elk lid is noodig, zal eens het geheele mystieke Lichaam zijn vollen groei erlangen kunnen.

Doch hoe dit ook ga, de groei, de wasdom moet altoos aan het Lichaam, en dus ook aan de onderscheidene leden van het Lichaam, toekomen uit het Hoofd, uit Christus; niet uit de wereld, en niet uit ons zelf. En dit nu verstaat ge het best, zoo ge 't vergelijkt met wat de ademtocht is voor ons aardsche lichaam. Het is onze mond, en dus ons hoofd, dat de levenslucht inademt en uitademt, en het is deze ademtocht die het leven in heel het lichaam gaande houdt en tintelen doet. Sluit men iemand met geweld den mond af, dan stikt hij, en gaat 't leven heel 't lichaam uit. Ademt iemand daarentegen diep en krachtig in versche lucht, dan gedijt hierdoor heel het lichaam, en krijgt er den wasdom door.

En zoo nu ook is het in het mystieke Lichaam. Uit Christus vaart in dit Lichaam de geestelijke ademtocht, en door die werking van Christus op ons erlangt èn het Lichaam èn elk lid van dit Lichaam den wasdom.

—

Voor dien ademtocht van Christus, die heel het Lichaam doortrekt en wassen doet, geeft de apostel, bij terugslag op onszelf, slechts één geestelijk element aan. Den wasdom krijgt het Lichaam uit Christus, maar tot zijn zelfopbouwing in *de liefde*. Natuurlijk schuilt hier nog veel meer in, maar heerlijk is toch de samenvatting om den wasdom van het Lichaam uit Christus met onze zelfopbouwing in de eenheid der liefde te doen schitteren. Zoo wordt liefde het geestelijk levenselement zelf. Een liefde die in ons niet was, maar die, van den Zoon uit den Vader naar ons uitgegaan, in den Godmensch Christus menschelijken vorm aannam. Een liefde die alzoo als een nieuwgeboren macht in den Zoon des menschen tot ons nadert. Een liefde die als een Goddelijk medicijn, en tegelijk als een Goddelijk levenselixer, uit Christus als het Hoofd zich aan heel het Lichaam en aan al zijn leden mededeelt. Een liefde die ook u, zoo ge immers leeft in Christus, heeft aangeraakt, heeft vervuld, heeft bezield met een leven dat ge buiten Christus niet kendet. En, juist wijl dit in al Gods kinderen alzoo is, is het een liefde die elk lid met Christus, maar ook elk lid met elk ander lid saambindt in heilige trouw, en zoo haar worden doet tot een liefdesement, dat heel het Lichaam samenhoudt, tot één maakt, en opbouwt.

Alles uit Christus, uit het Hoofd, omdat er geen vrede is dan in het bloed des Kruises, en zoo heel het Lichaam een nieuwe macht, een nieuwe wereld op zich zelf, een wereld in gestadigen wasdom, en waarin altoos de macht der Liefde triomfeert.

DR. A. K.

Vereenigingsleven.

WAT DE ZENDING DOET.

XIV.

De bekende Dr. H. W. Witteveen van Ermelo behoort onder hen, die sedert het einde der 18e eeuw pogingen hebben gedaan om in Egypte het evangelie van het Kruis ingang te doen vinden. In 1868 zond hij twee jonge Nederlanders, nadat ze van hem eenige opleiding hadden ontvangen, ingevolge hun wensch naar Egypte, met het bevel, door het Nijldal heen tot de volken van Binnen-Afrika door te dringen en hun de boodschap des heils te brengen.

Deze eerste Nederlandsche zending in Egypte is echter een totale mislukking geworden. Men verstond toen nog niet als nu, dat aan de uitzending van missionarissen hun wetenschappelijke en practische vorming voor hun moeilijk dienstwerk moet voorafgaan, en meende veelal, dat bij gemis aan kennis en bekwaamheid met moed en geloof kon worden volstaan.

„Zonder kennis" — zoo lezen we — „van de zeden en gewoonten en van de taal des lands, zonder geld, blootgesteld aan de gevaren van het klimaat, moesten zij na de ongelooflijkste inspanning en de grootste ontberingen hun voornemen opgeven, en nadat een der beide jonge mannen, ten gevolge der doorgestane vermoeienissen, bezweken was, keerde de ander, die ten gevolge eener zonnesteek aan verstandsverbijstering lijdende was, in 1869 naar Nederland terug".

Intusschen bood zich in 1870 wederom een zendeling, br. Nijland, aan, die, door ervaring zijner voorgangers wijs geworden, de zaak anders aanvatte, maar toch een harden tijd had door te maken vóór het zendingswerk eenigermate voortschrijden kon. Hij stichtte den post te Calioub, eenige uren ten zuiden van Cairo, waar hij eerst alleen werkte en daarna met br. Spillenaar, tot hij in 1878 zich naar Palestina liet zenden, zoodat br. Spillenaar alleen overbleef. Deze werkte moedig voort en was velen tot zegen, maar had met vele moeilijkheden te kampen, ook wat het geldelijke betreft.

Gevolg hiervan was, dat een paar heeren, waaronder Ds. C. W. Pohlmann, toenmaals te Weesp, zich de zaak van de Egypte-zending aantrokken en in 1884 in overleg traden met de zendingsgemeente te Ermelo, maar sonder dat zulks aanvankelijk veel resultaat opleverde. De Ermelo'sche gemeente kon blijkbaar niet voldoende voor haar post te Caliouh zorgen, maar scheen anderzijds ook niet veel lust te hebben, van den post afstand te doen ten behoeve van een zich geconstitueerd hebbend Egypte-comité, waarin o.a. de genoemde Ds. Pohlmann zitting had. De door het Comité zoozeer gewenschte afstand had eerst plaats in het begin van 1886, nadat br. Spillenaar zich genoodzaakt had gezien, zijn ontslag als zendeling bij de Ermelo'sche gemeente aan te vragen.

Alsnu werd onmiddellijk overgegaan tot de oprichting van een *Vereeniging tot Uitbreiding van het Evangelie in Egypte*, welke de taak van de zendingsgemeente overnam en met ijver en toewijding voortzette. Evenwel waren daarmede niet alle bezwaren overwonnen, want al kwam er nu een betere regeling van zaken, er was een gemis aan arbeidskrachten, met name voor het onderwijs, dat toch ook verzorging beboefde. Toen men eindelijk slaagde, was dat slechts voor weinige jaren, zoodat men weldra weer onder hetzelfde gemis te lijden had, dat eerst na drie jaar weer werd weggenomen.

Maar er waren nog andere bezwaren, door welke de Egypte-zending gedrukt werd. Zoo heerschten b.v. in 1897 de mazelen en de kinkhoest op onrustbarende wijze in Caliouh, en openbaarde zich, als gevolg van de overwinning der Turken op de Grieken, een opnieuw oplaaiende haat van de Mohammedanen tegen al wat Christen was, zoodat het er op begon te lijken, dat de Egypte-zending geheel zou worden uitgeroeid.

Voegen we daarbij nu nog, dat er tengevolge van de houding van het gepeupel van Caliouh ernstig gevaar voor de plaats en den zendingspost ging dreigen van den kant van het Engelsche leger — een gevaar, hetwelk evenwel gelukkig afdreef — dat ernstige ziekte doordrong tot in het gezin van br. Spillenaar, en dat men met financieele moeilijkheden te worstelen had, dan is dat alles wel voldoende om te doen verstaan, hoe men er toe kwam, er over te spreken, dat het misschien beter was, de Egypte-zending over te doen aan een missie, welker arbeid daar te lande reeds meer uitgebreid was.

Evenwel kon men in 1903 schrijven: „Uit de geschiedenis onzer Egyptezending blijkt, dat zij eene lijdensgeschiedenis geweest is. Vele en zware beproevingen heeft de Heere over dezen arbeid gebracht. Sterke steunpilaren, krachtige werktuigen heeft hij er aan ontnomen, zware stormen hebben menigen bloeienden en vrucht dragenden boom op dit gedeelte van den grooten zendingsakker omver geworpen. Maar door de genade des Heeren hebben wij tot hiertoe het werk, door den Heere ons opgedragen, biddend en in de vaste overtuiging: „De Heere wil, dat wij voortgaan", voortgezet".

En op de jaarvergadering van 1911 werd de haar 25sten jaardag vierende vereeniging wel genoemd een „kind van tranen en gebeden", maar kon toch met groote dankbaarheid van ondervonden zegeningen gewaagd worden. Met haar posten te Caliouh en Barrage, die samen slechts 30 gemeenteleden tellen, maar 2 gewone scholen hebben met resp. 72 en 40 leerlingen en 1 meisjesschool (te Barrage) met 30 leerlingen, staat de Nederlandsche Egyptezending daar als een toonbeeld van geloofsvolharding, welke van geen wijken weet.

Officieele Berichten.

Classis Meppel.

De Geref. kerken in de classis Meppel hebben in hare vergadering van 7 Aug. praeparatoir geëxamineerd B. van Halsema, candidaat in de godgeleerdheid aan de Theol. school te Kampen, en met alle stemmen besloten, hem vrijheid te verleenen om te staan naar de Bediening des Woords.

Namens de classe Meppel:
G. VAN HALSEMA, *scriba*.

—

Korte notulen van de vergadering der classis Gouda, gehouden 6 Aug.

Ds. van Dijk laat zingen Ps. 111 : 5, leest Psalm 111 en gaat voor in gebed. De credentialen worden onderzocht. Bergambacht en Haastrecht hebben een diaken afgevaardigd, aan wien keurstem wordt verleend.

De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

De classis adviseert Gouda met den 2en trap van censuur voort te gaan in een tuchtzaak.

Aangenomen wordt om den kerkeraad van E. het volgende te schrijven: De classis Gouda meldt u hare ernstige ontstemming wegens uwe officieele mededeeling van de schorsing van Ds. R. in de bladen. Naar haar oordeel behoort zulk een mededeeling onder gesloten couvert aan de verschillende classes te geschieden en niet openlijk in de bladen, wijl dit aanleiding geeft tot den hoon der vijanden.

Dep. deelen mede, dat Dr. Esser zooveel mogelijk hulp zal verleenen op ons zendingsterrein gedurende het verlof van Ds. Netelenbosch, en dat het ziekenhuis gedurende dien tijd gesloten is. Dep. adviseeren geen classicalen zendingsdag te houden.

De vacatuurbeurten worden aldus geregeld: Haastrecht, DD. van Dijk en Sap; Krimpen, DD. Oxings, van Setten en Volgt; Lekkerkerk, DD. Andree en Jaspers; Zevenhuizen, DD. Dalhuysen, Wielenga en Stadig.

De begrooting voor art. 11 en 13 K.O. wordt vastgesteld.

Rapport wordt uitgebracht van de gehouden Part. Synode. De Synode adviseert voortaan naar de aangenomen regeling voor de saamwerking der diaconiën te handelen. In verband daarmede worden 3 dep. benoemd: Ds. van Dijk, diaken J. Berghuis te Waddingsveen en diaken J. A. Hey te Oudewater, met hun secundi, Ds. Wielenga, diaken van Tol en diaken E. Groeneweg.

De boeken van de dep. voor het weeshuis, de kas E. B. P., de Theol. School en de Theol. Fac. der V. U. werden in orde bevonden.

De dep. ad examina worden gecontinueerd.

Bij de rondvraag naar art. 41 wordt aan enkele kerken advies gegeven. Ds. Jaspers neemt op zich, in de volgende vergadering een referaat te houden over „de taak van den consulent".

De collecten en bijdragen worden gestort.

In de namiddagvergadering doet Ds. Netelenbos eenige mededeelingen omtrent den arbeid der zending. De vergadering, die door eenige belangstellenden werd bijgewoond, zingt Z.Ew. Ps. 134 : 3 toe. Om des tijds wille worden geen korte notulen gelezen. Ds. Netelenbos gaat voor in dankzegging.

Op last der classis,
A. VAN DIJK, *h. t. assessor*.

—

Kort verslag der vergadering van de classis Gorinchem op 7 Aug. 1912.

1. Namens de kerk van Asperen opent de consulent, Ds. W. H. Bouwman, de vergadering op de gebruikelijke wijze.

2. Na voorlezing der credentiebrieven, waaruit blijkt, dat één Dienaar des Woords afwezig is en één kerk door slechts één ouderling is vertegenwoordigd, wordt het moderamen aldus gecon stitueerd: Ds. J. van der Vlies, praeses; Ds. C. Lindeboom, scriba; Ds. W. L. Milo, assessor.

3. De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

4. Ds. Los ontvangt inlichting, wat elke kerk bijdraagt voor den arbeid in Rijn-Pruisen; de bijdragen zullen voortaan gestort worden op de Augustus-classis.

5. Ds. C. Lindeboom rapporteert aangaande de laatste particuliere Synode van Z. Holland (z. ged.), beantwoordt een vraag aangaande de kas naar art. 19 K. O., en wijst op de nalatigheid van een vijftal kerken, die nog niets doen voor de Medische Zending.

6. Van de rondvraag naar art. 41 K. O. wordt gebruikt gemaakt tot het vragen en geven van eenige adviezen.

7. De vacaturebeurten worden aldus geregeld: Giessen-Oudkerk en Giessen-Nieuwkerk: Ds. Milo; Hardinxveld: D.D. Los en Lindeboom; Langerak: Ds. Kapteijn; Noordeloos: D.D. Bouwman en Van der Vlies; Meerkerk: Ds. Steinhart.

8. Na lezing der korte notulen gaat de praeses voor in dankzegging en sluit bij de vergadering.

Namens de classis Gorinchem:
W. L. MILO, *h. t. assessor*.

Buitenland.

N.-Amerika. Dr. Steffens. In memoriam.

Uit de nieuwe wereld komt het droeve bericht tot ons, dat Dr. Steffens, hoogleeraar aan het Theol. Seminarie te Holland (Michigan), op den leeftijd van 73 jaar is overleden. Vooral doet ons het heengaan van dezen broeder leed, omdat wij hem leerden kennen als een man die het ideaal, dat broeders van hetzelfde huis ook behooren saam te wonen, met kracht voorstond en veel pogingen in het werk stelde om hen, die gescheiden gingen leven na een tijdlang vereenigd te zijn geweest, weer bij elkander te brengen. Wanneer van de zijde der Chr. Geref. Kerk en van die der Ref. Church scherpe woorden werden gebruikt, was Dr. Steffens er aanstonds bij om te betoogen: wilt gij dat de breuk niet steeds grooter wordt, dan moet gij niet zoo tegen elkander te velde trekken, maar behoort gij in de eerste plaats te trachten elkander te waardeeren.

Om te doen gevoelen wat Dr. Steffens voor de Gereformeerden in N.-Amerika geweest is, weten wij niet beter te doen, dan over te nemen hetgeen in *De Hope* en in *De Wachter* over hem geschreven is. *De Hope* schrijft:

„Dr. Steffens, zooals men hem in den omgang noemde, was geboren in 't jaar 1839 te Emden, Duitschland; maar, door goddelijk bestier van zijn levensloop, werd hij een wereldburger. Zijn leven en werk brachten hem in aanraking met Nederland en Schotland, met 'n stuk van de oude Aziatische wereld en met geen gering deel der nieuwe wereld van Amerika.

De Heere had hem rijk begiftigd met edele gaven. Met deze talenten werd, door een burgerlijk, letterkundige en godgeleerde kweeking goede winst gedaan.

Als leeraar was hij een kweekeling van de Theologische School te Kampen.

Hij was van meet af een student en hij bleef het, door alle vorderingen heen, tot den dag zijns verscheidens, om als leerling in te gaan in hoogere sferen, waar we niet meer ten deele kennen.

Bovenal bleef onze broeder steeds een leerling aan de voeten van den Heere Jezus zijnen Zaligmaker, in Wiens dienst en tot Wiens eere hij zoo gaarne zijne gaven en krachten besteedde.

Zijn eerste dienst was in het altijd zoo belangrijk als moeilijk zendingswerk der Vrije Schotsche Kerk, te Constantinopel, Turkije, alwaar hij haar ontmoette, die hem meer dan vijftig jaren lang zulk een ware levenshulpe was.

De zendingsgeest daar ontvlamd, stierf nimmer uit, getuige daarvan, om slechts vier te noemen: zijn geregelde pennevrucht in het maandschrift *De Heidenwereld*, zijn schrijven in het nieuwe tijdschrift *The Moslem World*, zijn invloed in de Zeelands-zendingsgemeente en zijn zendingsinvloed in het Theol. Seminarie.

Uit Azie werd hij teruggeleid naar Nederland, waar hij als herder en leeraar in de gemeenten door hem bediend met zulk een zegen mocht arbeiden, dat zijn stam- en geloofsgenooten te Silver Creek, Ill., hem naar Amerika riepen.

Van daar uit en in steeds wijder kringen gaf God nam veel werk in de Geref. Kerk in Amerika, als plaatselijk leeraar in deze middelpunten, onder de Oost-Friezen in Illinois, in New-York City, in de groote Geref. gemeente te Zeeland en ook voor een wijle tijds te Orange City, Ia.

Het meest belangrijke deel van zijn werk was gewijd aan de studie en den dienst der heilige godgeleerdheid.

Daar was hij een echt vakman.

Het hoogleeraarsambt vond in hem een meester.

Hij had de waarheid lief met een geestdrift, die vaak in ijver ontvlamde.

Als hoogleeraar was hij een arbeider, die niet beschaamd maakte; hij groef diep in de goudmijn der Schrift en bezat de gave om uit den rijken ouden schat beide oude en nieuwe dingen voort te brengen. Zijne leerlingen hadden hem lief en achtten hem hoog om zijns werks wil.

Onze broeder was confessioneel; trouw gehecht aan al het kostelijk eigen der Geref. Kerken, en stond pal met woord en pen voor de onverschrokken verdediging van zijn overtuiging in dezen, maar daarmede ging gepaard een ruime blik in andere deelen van de algemeene kerke Christi, met erkenning van al wat goed en edel was, waar ook het zich mocht openbaren.

Hij kende andere deelen van het groote rijk des Heeren in menig opzicht beter dan sons eigen burgers van dat gewest zulks doen. Daarin lag een adellijke trek van 's mans karakter. De grootheid van Dr. Steffen's dienstwillig leven kan uitgedrukt worden door de twee woorden: leeraar en hoogleeraar.

Hij had geleerd om te leeren.

Hij had veel om niet ontvangen, en het was zijn lust het om niet te geven. Daarvan getuigen in geen geringe mate de jaargangen van *De Hope*.

Tijd ontbreekt om van deze geschatte en vruchtbare medewerking te spreken.

Door zooveel spreekt onze broeder nog ook nadat hij gestorven is.

Was hij een kind Gods en dienstknecht zijns Heeren zonder gebreken? Die met hem in intieme kringen omgingen, waren getuigen van zijn kleinheid voor den grooten God, zijn dorst naar de gerechtigheid des Kruises, zijn honger naar gemeenschap met den Heere Jezus en zijn genot om als gebrekkig geloovige te rusten in de volle en rijke genade Christi.

En nu is hij niet meer, want God nam hem weg.

Hij verliet ons in den nog krachtvollen avond van zijn levensdag, zoo het zich zijn vrienden voordeed met genoeg reserve voor nog menigen dag werks, maar, naar zijn dikwerf geuite begeerte, werd hij zoo van zijn post afgelost, en midden uit den arbeid des daags opgeroepen in de vreugde van den heerlijken dag der eeuwigheid, waar Zijne dienstknechten Hem dienen".

De Wachter schreef: „Het overlijden van dezen broeder, een groote in Israel, was plotseling. Woensdagavond 11 45 werd hij ten zijnen huize zonder voorbereiding op eens getroffen door een stroke van apoplexie, ten gevolge waarvan de dood onmiddelijk intrad. Geboren in 1839, was zijn leeftijd 73 jaar.

Dr. Steffens was een man van groote beteekenis en van dege ontwikkeling. Ook in onze kringen een zeer goed bekende. Onze Synode van 1892 benoemde hem als professor in de systematische Theologie aan de Theol. School te Grand Rapids, Mich. Hij bewoog zich bij gelegenheden, naar zijn eigen verklaring, meermalen gaarne in onze kringen. Ook op onze laatste Synode toelde hij nog een bijna volle sessie en volgde met belangstelling de discussies. In de pauze drukte hij met warmte menigen broeder de hand, terwijl de aangewezen afgevaardigde der Ref. Church niets van zich liet hooren of zien.

Het heengaan des broeders is een groot verlies voor de Ger. kerken in onze landen. Niet alleen voor de Ref. Church en het Theol. Seminarie te Holland Mich., maar evenzeer voor al de Ger. kerken, als bekwaam verdediger der Ger. waarheid, warm verdediger van Chr. Onderwijs, zoowel lager als hooger onderwijs, terwijl de Ger. Pers in verschillende bladen en tijdschriften zijn dege artikelen noode zal missen.

Persoonlijk gevoelen wij, dat onze kring armer is geworden. Vergeten kunnen wij niet menig warm gesprek met den broeder, die verre over de kerkmuren heen, onder ons veel wist te waardeeren.

Wij danken God, hem te hebben gekend en van zijn woord te hebben genoten.

De familie, inzonderheid de bedaagde weduwe, Gode en den Woorde zijner genade rijkelijk aanbevolen".